

לבישול זה, שדוקא משום שהוא צורך השבת התירוהו. ושוב לא יבואו להתיר אף מיום טוב לחול.⁽²⁰⁾

איתיביה רבה לרב חסדא מהא דתניא:

בהמה המפוכנת, שאם לא ישחטנה בו ביום, תתנבל ותיאסר באכילה – **לא ישהיט אותה ביום טוב אלא אם כן נשאר עדיין זמן במשך היום שיש בו כדי שיכול לאכול ממנה כזית צלי מבעוד יום.**

כלומר, אפילו אם נותר מהיום רק זמן מועט כדי לאכול את אותו הכזית על ידי צלי [שהוא המהיר שבבישולים], מותר לשחטה. דבכהאי גוונא חשיבא השחיטה כצורך יום טוב. אבל אם אין שהות ביום לאכול ממנו כלום, צורך חול הוא, ואסור.

ומשמע, שדי בכך שמבחינת הזמן הוא יכול לאכול ממנה כזית. ואף על גב דלא בעי [שאינו צריך] למיכל ממנה בפועל, נמי חשיב צורך יום טוב.

שאינם אלא תקנת חכמים, שרינן בישול מיום טוב לשבת שהוא איסורא דאורייתא!?⁽¹⁹⁾

אמר ליה רב חסדא: לא לזאת כיוונתי.

אלא, מדאורייתא צורכי שבת נעשין ביום טוב אף בלא עירוב תבשילין!

שהרי כתיב "אך אשר יאכל לכל נפש, הוא לבדו יעשה לכם". וכשם שלצורך יום טוב הותרה מלאכת אוכל נפש ביום טוב, כן הותרה לצורך השבת. לפי ששבת ויום טוב קדושה אחת הן, לפי שגם יום טוב קרוי "שבת".

והא שאין אופים מיום טוב לשבת, רבנן הוא דגזרו ביה גזירה שמא אם נתיר לאפות ביום טוב לשבת, יאמרו גם שאופין מיום טוב לחול. ולצורך חול, ודאי איסור דאורייתא הוא.

וכיון דאצרכיה רבנן לעשות עירובי תבשילין מערב יום טוב, אית ליה היכרא

שכן הכנה בידים, שאסורה. אבל משום "עשיית מלאכה ביום טוב", ליכא אפילו לרבה.

אבל התוספות בביצה [ד ב] כתבו, דלא שייך איסור הכנה אלא בדבר שלא היה כלל בעולם. כגון ביצה שנולדה ביום טוב. אבל בישול ואפיה לא מיקרו הכנה. שהרי הדבר היה בעולם, ולא היה מחוסר אלא תיקון בעלמא. ולשיטתם בהכרח אסר רבה משום איסור עשיית מלאכה. אחרונים.

20. ולא אסרו אלא להתחיל ביום טוב. אבל אם התחיל מערב יום טוב, אינו אלא כגומר והולך. רש"י, ביצה כז ב.

עוד איתא שם, דאסמכוה אקרא ד"את אשר

אי נמי, ברודה סמוך לשקיעת החמה, שאין שהות ביום טוב לאוכלו.

ולתירוץ זה אתי שפיר נמי מה שאמר רבה בריש ביצה, "אין יום טוב מכין לשבת". וקשה, הלא אית ליה הואיל. ולהאמור, יש לומר דמירי בסוף היום טוב, שכבר אין שהות להנות מההכנה ביום טוב. תוספות.

19. ומדברי הרמב"ן במלחמות ה' עולה, דסבירא ליה לרבה דאין צרכי שבת נעשים ביום טוב, משום איסור הכנה. שאין יום טוב מכין לשבת. וכל שהוכן ביום טוב לצורך שבת נאסר בשבת, ואפילו על ידי הכנה דממילא. כגון ביצה שנולדה ביום טוב, שהיא אסורה בשבת. וכל